

VAR REFERANSE
19/2812

DERES REFERANSE

DATO
01.07.2019

Finanstilsynets endelige merknader etter stedlig regnskapsførertilsyn

Finanstilsynet viser til stedlig regnskapsførertilsyn avholdt den 29. mars 2019. Finanstilsynet oversendte den 4. juni 2019 foreløpige merknader og tilsynsrapport. Selskapets tilsvarende er mottatt i brev datert 24. juni 2019.

Tilsynet omfattet det autoriserte regnskapsførerselskapet [redacted] og de autoriserte regnskapsførerne [redacted]. [redacted] inngår i konsernet som i tillegg er 100 % eier av selskapene [redacted].

Selskapet hadde på tilsynstidspunktet 64 regnskapsføreroppdrag, med en omsetning i 2017 på ca. kr 11,4 mill. Det er 10 ansatte i selskapet. [redacted] er daglig leder i selskapet og oppdragsansvarlig for de aller fleste av oppdragene. I tillegg til rollen som daglig leder og styrets leder i regnskapsførerselskapet, er [redacted] registrert med flere ledende roller eller styreverv i ulike virksomheter, jf. pkt. 2.1 i tidligere tilsendte tilsynsrapport.

Bakgrunnen for tilsynet var at Finanstilsynet i forbindelse med tematisyn gjennomført høsten 2017 avdekket vesentlige svakheter i regnskapsførerselskapets rutiner. Selskapet ble varslet om oppfølgingstilsyn i brev datert 14. juni 2018.

Formålet med det stedlige tilsynet var å kontrollere om regnskapsførervirksomheten drives i samsvar med de kravene som gjelder, herunder om oppdragene gjennomføres i samsvar med god regnskapsføringsskikk. Ved kontroll av utvalgte enkeltoppdrag ble det arbeidet som utføres i forhold til regnskapsloven, bokføringsloven og annen relevant lovgivning kontrollert. Regnskapsførere har en viktig oppgave knyttet til å hindre eller avdekke økonomisk kriminalitet. Tilsynet dekket derfor også regnskapsførers oppfyllelse av pliktene etter hvitvaskingslovgivningen.

Alle regnskapsførerselskaper er underlagt forskrift om risikostyring og internkontroll. Finanstilsynets tilsyn dekker derfor om det er gjort en risikovurdering som er tilpasset den konkrete virksomheten, at risikoene er håndtert på en forsvarlig måte og at rapportering har skjedd i samsvar med forskriftens krav. Dersom regnskapsførerselskaper gjør en forsvarlig vurdering av de ulike risikoene

i virksomheten og følger opp disse, vil det bidra til å sikre en hensiktsmessig og betryggende virksomhet.

Det vises også til finanstilsynsloven § 3 som fastslår at Finanstilsynet skal se til at de institusjoner det fører tilsyn med virker på en hensiktsmessig og betryggende måte i samsvar med lov og bestemmelser gitt i medhold av lov samt med den hensikt som ligger til grunn for institusjonens opprettelse, dens formål og vedtekter.

1. Daglig leders ansvar for virksomheten

Formålet med autorisasjonsordningen og offentlig tilsyn med regnskapsføringsvirksomhet er å sikre at oppdragsgivernes interesser blir ivaretatt på en forsvarlig måte. Finanstilsynet kontrollerer at autoriserte regnskapsførere og regnskapsførerselskaper etterlever regnskapsførerloven og annen relevant lovgivning som støtter opp under formålet. Oppfølging av manglende ivaretagelse av rollen som daglig leder i regnskapsførerselskaper og som oppdragsansvarlig regnskapsfører er sentralt i tilsynsarbeidet.

De pliktene en daglig leder i et regnskapsførerselskap må ha en særlig oppmerksomhet rettet mot er følgende:

Daglig leders ansvar etter regnskapsførerlovgivningen

Det er et lovkrav at et autorisert regnskapsførerselskap skal ha en daglig leder som er autorisert regnskapsfører, jf. regnskapsførerloven § 6 første ledd nr. 1. Bakgrunnen for kravet er behovet for at lederen av et autorisert regnskapsførerselskap innehar særlig kunnskap om regnskapsførers ansvar overfor oppdragsgiverne og de forhold som gjør seg gjeldende ved driften av et regnskapsførerselskap. Forarbeidene til regnskapsførerloven gir liten veiledning med hensyn til tolkningen av § 6. I kommentarer til regnskapsførerloven § 6, jf. Gyldendal Rettsdata, legges det imidlertid stor vekt på formålet bak dette lovkravet. Her står det blant annet: "*Bakgrunnen for kravet er bl.a. å sikre tilstrekkelig kunnskap og bevissthet om det ansvar og plikter et selskap har, både overfor Finanstilsynet og overfor oppdragsgiverne. I den forbindelse er det vist til daglig leders plikter via selskapslovgivningen. Selskapslovgivningen gir også daglig leder en definert forvaltningsmyndighet. I tillegg til det ansvar som påhviler en daglig leder etter selskapsretten, er oppgavene og ansvarsområdet knyttet til det å drive regnskapsførervirksomhet nærmere konkretisert i de bransjefastsatte standardene for god regnskapsførerskikk (GRFS).*"

Daglig leders ansvar etter selskapslovgivningen.

I et aksjeselskap er det daglig leder som står for den daglige ledelsen av selskapet og skal følge de retningslinjer og pålegg styret har gitt. Daglig leder skal blant annet sørge for at selskapets regnskap er i samsvar med lov og forskrifter, jf. aksjeloven § 6-14. Daglig leder skal minst hver fjerde måned gi styret underretning om selskapets virksomhet, stilling og resultatutvikling, jf. aksjeloven § 6-15.

Daglig leders ansvar etter risikostyringsforskriften

Regnskapsførerselskaper er underlagt forskrift om risikostyring og internkontroll (risikostyringsforskriften) av 22. september 2008, jf. § 1 nr. 12. Etter forskriften har daglig leder

ansvar for å påse at risikostyringen og internkontrollen blir gjennomført, herunder etablering av rutiner for risikoovervåking, jf. § 4. Daglig leder må fortløpende følge opp endringer i foretakets risikoer. Videre skal daglig leder minst en gang årlig utarbeide en samlet vurdering av risikosituasjonen som skal behandles av styret, jf. § 8. Daglig leders ansvarsoppgave er derfor blant annet å sørge for utarbeidelse og gjennomføring av rutiner i selskapet for å redusere de reelle risikoene som ligger i foretaket og den virksomheten som drives. Det må etableres kontroller som sikrer etterlevelse. Hvis daglig leder ser at det foreligger forhold som innebærer vesentlige risikoer for selskapet, må vedkommende rette på forholdet eller rapportere til styret.

Daglig leders ansvar etter hvitvaskingslovgivningen

Autoriserte regnskapsførere og regnskapsførerselskaper er underlagt hvitvaskingslovgivningen. Rapporteringspliktige skal gjennomføre en risikovurdering hvor blant annet egen virksomhet, virksomhetens produkter, tjenester og kundeforhold, type kunder og geografiske forhold skal tas i betraktning, jf. hvitvaskingsloven § 7. Risikovurderingene skal dokumenteres og holdes oppdatert.

Det følger videre av hvitvaskingsloven § 8 at rapporteringspliktige skal ha oppdaterte rutiner for å sikre at virksomheten håndterer identifisert risiko og oppfyller plikter etter hvitvaskingslovgivningen. Rutinene skal dokumenteres og være fastsatt på øverste nivå hos den rapporteringspliktige. Det skal i tillegg utpekes en person i ledelsen som skal ha et særskilt ansvar for å følge opp rutinene og påse at de etterleves.

Ivaretagelsen av ansvaret som daglig leder

En autorisert regnskapsfører som har påtatt seg ansvaret som daglig leder må ha kunnskap og erfaring som gjør vedkommende i stand til å forstå dette ansvaret og til å oppfylle de pliktene som tilligger denne rollen. Daglig leder må være involvert i den løpende virksomheten på en måte som gjør at vedkommende er i stand til å sikre at den drives på en hensiktsmessig og forsvarlig måte og i samsvar med relevant lovgivning fra det tidspunkt virksomheten startes. Når autoriserte regnskapsførerselskaper ikke drives i samsvar med lovgivningen, vil lovbrudd som kan henføres til daglig leders ansvarsområde, kunne få betydning for daglig leders personlige autorisasjon som regnskapsfører.

Rollen som daglig leder og oppdragsansvarlig regnskapsfører

Som det fremgår over er det en rekke plikter som påhviler daglig leder i et regnskapsførerselskap. Det følger av regnskapsførerloven § 2 andre ledd, jf. GRFS pkt. 2.5 at regnskapsførervirksomheten skal ha tilstrekkelig kapasitet til å utføre sine oppdrag i samsvar med oppdragsavtaler og krav gitt i eller i medhold av lov. Videre skal regnskapsførervirksomheten vurdere sin kapasitetsmessige sårbarhet og eventuelt iverksette tiltak, slik at oppdragsgivere og egen virksomhet blir minst mulig skadelidende ved situasjoner hvor kapasiteten er lavere enn normalt.

Av etterfølgende punkter fremgår at det under de stedlige tilsynene ble avdekket mangler, noen av disse alvorlige. Det er daglig leders plikt å sikre at den daglige driften i selskapet ivaretas på en forsvarlig måte. Den oppdragsansvarlige har plikt til å sørge for at det iverksettes tiltak som sikrer

at regnskapsføringen skjer i samsvar med de krav som følger av regnskapsførerloven, herunder god regnskapsføringsskikk.

Finanstilsynet ba i foreløpige merknader om at selskapet foretok en vurdering av forsvarligheten ved at daglig leder er oppdragsansvarlig for de aller fleste av selskapets regnskapsføreroppdrag og samtidig har påtatt seg ledende roller og styreverv i mange andre foretak, tatt hensyn til de feil og mangler som ble avdekket under tilsynene.

Det fremgår av selskapets tilsvaret at daglig leder skal fratre 10 styreverv i ulike selskaper innen utgangen av september 2019. Det fremgår videre av tilsvaret at det er besluttet å slå sammen selskapene [REDAKERT] for å bedre utnytte kompetanse og kapasitet. I tillegg er det ansatt ytterligere en autorisert regnskapsfører i regnskapsførerselskapet.

Finanstilsynet tar tilsvaret til etterretning. Det legges til grunn at regnskapsførerselskapet har iverksatt tiltak for å sikre at virksomheten har forsvarlig kapasitet.

2. Forhold i regnskapsførervirksomheten

2.1 Etterlevelse av hvitvaskingsregelverket

Ny hvitvaskingslov ble gjort gjeldende fra 15. oktober 2018. Det følger av hvitvaskingsloven § 7 at rapporteringspliktige skal utarbeide en virksomhetsinnrettet risikovurdering. Risikovurderingen skal danne grunnlaget for utarbeidelsen av selskapets hvitvaskingsrutiner. Risikovurderingen skal inneholde vurderinger knyttet til hvitvaskingsrisiko i egen virksomhet, i virksomhetens produkter, tjenester og kundeforhold, hos kundene og i forbindelse med geografiske forhold. Risikovurderingen skal tilpasses virksomhetens omfang og må dokumenteres. For at risikovurderingen skal kunne fungere som et praktisk verktøy for virksomheten, må den holdes oppdatert.

Som det fremgår av tidligere tilsendte tilsynsrapport har selskapet hatt rutine for å gjennomføre en risikobasert kundekontroll av oppdragsgiverne. Det fremgår imidlertid ikke noen begrunnelse for valgt risikokategori.

Regnskapsførere har en viktig rolle når det gjelder å avdekke eventuelle forsøk på hvitvasking. Det er derfor avgjørende at autoriserte regnskapsførere er kjent med pliktene etter hvitvaskingslovgivningen, og forstår viktigheten av å oppfylle disse. Finanstilsynet forutsetter at regnskapsførerselskapet etterlever alle kravene som følger av hvitvaskingsregelverket slik at lovkravene fullt ut blir overholdt.

3. Regnskapsførervirksomhetens rutiner og utøvelse av regnskapsføreroppdrag

I tidligere tilsendte tilsynsrapport beskrives utøvelsen av regnskapsføreroppdrag og om det er etablert organisasjon, rutineopplegg og intern kontroll i forhold til kravene i regnskapsførerloven, herunder kravet til god regnskapsføringsskikk, jf. § 2 andre ledd. Den rettslige standarden "god

regnskapsføringsskikk" utfylles av standarder utarbeidet av Regnskap Norge, DnR og Økonomiforbundet.

3.1 Overordnet intern kontroll på oppdragsnivå

Finanstilsynet viser til regnskapsførerloven § 2 andre ledd, jf. GRFS pkt. 7.1 om kravet til overordnet intern kontroll på oppdragsnivå, hvor oppdragsansvarlig eller annen autorisert regnskapsfører minst en gang årlig skal kontrollere at følgende er gjort for hver oppdragsgiver:

- a) At oppdragsavtale er à jour.
- b) At fullmakter er skriftlig dokumentert og à jour.
- c) At oversikt over mottak og utlevering av oppdragsgivers regnskapsmateriale er à jour.
- d) At vurdering av oppdragsgivers interne rutiner er gjennomført og dokumentert.
- e) At avstemminger utføres og dokumenteres tilfredsstillende.
- f) At handlinger i forbindelse med årsoppgjør er gjennomført, jf. GRFS pkt. 5.8.4.
- g) At rapportering gjennomføres i henhold til oppdragsavtalen og krav gitt i eller i medhold av lov.
- h) At fremdriftsoversikt er à jour.
- i) At oppdragsdokumentasjon er à jour.

Kravet om å foreta en overordnet og dokumentert intern kontroll på oppdragsnivå gjelder uavhengig av om det benyttes medarbeidere på oppdraget eller ikke. Det er den oppdragsansvarlige sitt ansvar å påse at dette faktisk blir gjort. Det følger av regnskapsførerloven § 2 andre ledd, jf. GRFS pkt. 7.4 at kontrollen skal dokumenteres som del av regnskapsførers oppdragsdokumentasjon.

Det ble under tilsynet fremlagt rutiner som skal dekke kravene til det som skal gjennomføres i en overordnet intern kontroll på oppdragsnivå. Ved gjennomgang av tre enkeltoppdrag under tilsynet, hvor Finanstilsynet kontrollerte oppdragsdokumentasjonen for 2017, ble det avdekket at det ikke var gjennomført en slik kontroll for to av oppdragene. Det ble opplyst om at selskapet har gjennomført kontroller først i 2018. Det stedlige tilsynet fra Finanstilsynet høsten 2017 avdekket også at det var store mangler ved blant annet oppdragsavtaler, fullmakter, kvalitetskontroll og avstemminger.

Finanstilsynet fastholder at det er svært kritikkverdig at regnskapsførerselskapet ikke før i 2018 hadde igangsatt den lovpålagte kontrollen, og at manglene som ble avdekket under forrige tilsyn og til dels siste tilsyn, ikke var oppdaget og korrigert på et langt tidligere tidspunkt, ettersom selskapet startet sin virksomhet allerede i 2002. Finanstilsynet ser det som helt sentralt at de krav som stilles i god regnskapsføringsskikk på disse områdene blir oppfylt, og forutsetter at de rutineene som nå er etablert i regnskapsførerselskapet blir etterlevd på en systematisk måte.

4. Finanstilsynets konklusjon

Autorisasjonsordningen for regnskapsførere ble innført for å øke og sikre kvaliteten på regnskapene og rapportene som blir levert til oppdragsgiverne og andre brukere av regnskapet, herunder

offentlige myndigheter. Regnskapspliktige som setter bort sitt regnskap til autoriserte regnskapsførere skal kunne ha tillit til at oppdraget blir utført i samsvar med god regnskapsføringsskikk og at regnskap og rapporter har god fagmessig kvalitet.

De stedlige tilsynene viste at det har vært til dels svært alvorlige mangler i regnskapsførerselskapet i forhold til de krav som stilles etter regnskapsførerloven, herunder god regnskapsføringsskikk. Det er blitt konstatert brudd på sentrale plikter som autoriserte regnskapsførere plikter å følge fra det tidspunktet de starter opp sin virksomhet. Finanstilsynet anser følgende brudd for særlig alvorlige:

- Rutiner og gjennomføring av overordnet kontroll på oppdragsnivå var først etablert og gjennomført i 2018.
- Oppdragsavtaler var ikke inngått på tidspunktet regnskapsførerselskapet påtok seg oppdraget og var heller ikke kontrollert årlig.
- Rutiner og gjennomføring av kvalitetskontroll av medarbeideres arbeid var først etablert og utført på slutten av 2017.
- De rutinene som var satt i verk i forhold til hvitvaskingsregelverket ble ikke fullt ut etterlevd.

Finanstilsynet har merket seg at regnskapsførerselskapet i tilsvaret har bekreftet at det har satt i verk tiltak på de områdene hvor det under tilsynet ble avdekket mangler, noe Finanstilsynet tar til etterretning. Det legges derfor til grunn at regnskapsførerselskapet har gjennomgått sine rutiner og iverksatt tiltak slik at rutinene fullt ut blir etterlevd på alle områder.

For Finanstilsynet

Bernt Jan Aaland
tilsynsrådgiver

Wenche Falch-Hennum
spesialrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.